

СТАНОВИЩЕ

от проф. дн Ваня Спасова Георгиева

на дисертационен труд на тема „Критерии за външно оценяване на училищната организация“

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“, област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление

1.1. Теория и управление на образованието

Автор: Таня Петрова Христова, докторант (задочна форма на обучение) към катедра „Педагогика“, Факултет по педагогика, ЮЗУ „Неофит Рилски“ Благоевград

1. Кратки данни за докторанта

Познавам докторант Таня Христова от четири години. Познавам я преди всичко като сериозен изследовател, коректен към натрупания изследователски опит у нас и в чужбина върху проблемите на качеството на образование и едновременно с това търсещ иновативни модели, които се нуждаят от верификация за необходимост и приложимост в практиката на училищното образование. Отнася се отговорно както към поставените ѝ задачи, въпреки затрудненията на задочно провеждащият се научно-образователен процес и е способна да работи всеотдайно върху даден проблем до пълното му разрешаване.

2. Актуалност и структура на дисертационния труд

Относно актуалността: Актуалността на изследването е свързана с наличието на нормативни законови изисквания и повишаване на изискванията на потребителите към качеството на училищното образование у нас от една страна и от друга страна - липсата на доказателства за необходимите не само съдържателни, но и актуални характеристики на външното и вътрешно оценяване на училищното образование у нас. Не само актуално, но необходимо е, и значимо е да се анализира доколко външното и вътрешно оценяване на училищните организации трябва да са взаимно обвързани, и как критериите за оценяване могат да обхванат палитрата от международно приеманите през последните години критерии и индикатори за оценяване на качеството на съвременното училищно образование в европейското образователно пространство, към което принадлежим.

Относно структурата: Дисертационният труд е разработен на 158 машинописни страници основен текст и допълнителни страници за литературна справка и приложения в едно общо тяло. Приложенията са 30

на брой и съдържат количествени данни за характеристиките на извадката, оригинали на анкетни проучвания и статистически обработки на резултати.

В структурно отношение работата се състои от увод, три основни глави и заключение. Те са логично структурирани и отговарят напълно на развитата концептуална рамка за доказване на възможността да се осъществи подбор и апробиране на индикатори, които да са актуални, значими и приложими както за външно, така и за вътрешно оценяване, сравними с най-разпространените и използвани критерии за оценяване на качеството на образование в европейското образователно пространство и едновременно с това приети за полезни от училищната общност у нас.

Относно публикациите по дисертацията: Темите на научните разработки, които се представят като публикации по дисертацията отговарят на основни части от нейното съдържание.

3. Информационна база

Библиографската справка включва 117 литературни източника, от които една трета на латиница. Може да се каже, че позоваването на отделни автори в текста е направено коректно, въпреки, че липсва информация при използване на някои отделни източници от интернет за точната дата на публикуването им. Това до известна степен се дължи и на липсата на такива указания и изисквания от страна на научния ръководител в началния етап на разработване на дисертационния труд.

Информационната база за емпиричната част на изследването почива върху съчетаването на количествени с качествени изследователски методи с преобладаване на различни форми на наблюдението, анкетирането и организиране на фокус групи.

Използван е богат спектър от литературни източници, които оказват влияние върху докторантката при разработване на една съвременна концепция за обвързване на външното и вътрешно оценяване на училищните дейности като цяло, а не само на постиженията на учениците в учебния процес. Основата за търсене на качествени критерии и индикатори се свързва с концепцията за тотален мениджмънт на качеството и нейното приложение в областта на образованието, а оформянето и доказването на тезата почива върху сравнителен анализ на съвременни системи за оценяване в редица европейски държави.

4. Концепция на изследването

Тя е развита в увода на дисертацията, където са обосновани обектът и предмета на изследване, целта и произтичащите от процеса на реализация

на целта необходими задачи. Тези основни елементи на концептуалната рамка са логично подбрани и структурирани в определена последователност. Избраните задачи са тъждествени с основните етапи на цялостното изследване и по този начин се гарантира тяхното реализиране на практика. Очертани са изследователски въпроси на теоретико-аналитично ниво и такива на експериментално – приложно ниво. На основата на това е разработена и концептуално-технологичната характеристика на изследването със съответния дизайн на методиката и конкретиката относно методите на емпиричното изследване.

5. Съдържание на труда

Най-интересното според мен в първа глава е анализа на основните направления на работа за изграждане на европейската политика за качество на образованието и извеждане на принципи на интегрирана система за управление на качеството.

Докато първа глава има подчертано теоретичен характер, втора глава прави стъпка към съчетаването на теория и търсене на емпирични доказателства. Тази глава има теоретико-приложен характер и представлява преамбюл към описаните в трета глава емпирични изследвания върху приложението на система от критерии и индикатори за външно оценяване на качеството на училищното образование. Най-съществения принос на втора глава виждам в сравнителния анализ на модели за оценяване на качеството и ефективността на образователните системи на европейски страни, направения SWOT анализ на състоянието на прилагане на критерии и индикатори за външно оценяване у нас и събраните доказателства чрез анкетно проучване на необходимостта от нов подход към външното оценяване на училищната организация.

Значим интерес в трета глава има ранжирането на критерии и индикатори от директори и учители за приложимостта им в условия на външно оценяване и самооценяване както и опита да се разработи модел за изчисляване на статистически значим общ коефициент на качество, който може да има практическа стойност в процесите на управление на качеството.

6. Приноси

Приемам за основателни формулираните от докторанта приноси. В своя докторски труд тя надхвърля дейностите, свързани с разработването на най-съвременната засега у нас Рамка за инспектиране, изготвена по проект „Усъвършенстване на системата за инспектиране на образованието“ като анализира подбора на редица включени в нея индикатори от гледна точка на

приложимост и степен на значимост за директори и учители поотделно. На основата на това тя прави изводи, че по-голямата част от разработените критерии и индикатори за външно оценяване се приемат от директорите и учителите като полезни за самооценяване, а не за външно оценяване, нещо което не е констатирано до този момент в нашата педагогическа литература.

Наред с това бих обобщила следните достойнства и постижения на дисертационния труд:

- Постигнат е широк обхват на проблематиката за усъвършенстване на качеството на образование чрез критерии и индикатори на оценяване, подбрани на основата на процесен подход и прилагане на принципите на концепцията за тотален мениджмънт на качеството.
- Обогатени са идеите за обвързване на външното и вътрешно оценяване и отразяване на резултатите от тези два процеса върху общата оценка за качество на работа и финансиране на училищното образование
- Осъществени са проекции за бъдещи изследвания и управленски дейности за усъвършенстване на системата на външно оценяване на училищните организации у нас

7. Автореферат

Авторефератът отговаря на изискванията и отразява коректно основните акценти в дисертационния труд и неговите приноси.

8. Препоръки към докторанта

Като научен ръководител на докторантката по време на разработване на дисертационния труд и след приключването му имам към докторант Таня Петрова Христова една основна препоръка – да не стихва стремежът ѝ да търси доказателства за най-значимите фактори и условия за усъвършенстване на качеството на училищното образование у нас както на територията на ръководения от нея център за кариерно развитие, така и в условията на пряка училищна управленска дейност, за която тя има способности и умения.

9. Заключение

Моето отношение към представената дисертация и цялостната ѝ подготовка е **положително**. Дисертационното изследване на Таня Петрова Христова на тема „Критерии за външно оценяване на училищната организация“ има очертани приноси моменти. С дисертационния си труд докторантката показва добро владение на теоретични постановки по изследваната проблематика в съответната научна област, разкрива изследователски

възможности за „работа на терен“ и за представяне на резултати пред професионална общност.

Качествата на проведеното дисертационно изследване, съдържанието на автореферата, перспективите, които разкриват получените емпирични резултати ми дават основание да **предложа на уважаваното научно жури да присъди на Тания Петрова Христова образователната и научна степен „доктор“ в Област на висше образование 1. Педагогически науки и Професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието**

19.05.2017

Автор на становището:

проф. дн Ваня Спасова Георгиева